

Nr 74.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
anskaffning av skodon för armén; given Stockholms slott
den 7 februari 1913.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 621,000 kronor må tagas i anspråk till täckande av vad som enligt nådiga brev den 28 november och 31 december 1912 kommer att för anskaffning av skodon för armén användas av de medel, som enligt stadgandet i § 63 regeringsformen skola för oförutsedda händelser vara tillgängliga, samt

att därutöver 322,000 kronor må av samma besparingar tagas i anspråk för ytterligare anskaffning av skodon för armén.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

David Bergström.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 februari 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHBENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADEL SVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Bergström, anförde vidare:

»Innan 1901 års härordning antogs, plögade de värnpliktiga mot åtnjutande av viss slitningsersättning själva hålla sig med s. k. småpersedlar, däribland skodon, och uti Riksdagens skrivelse den 2 juni 1901 (nr 120) angående antagandet av nämnda härordning framhölls, att Riksdagen vid bestämmandet av det till de värnpliktiga utgående penningbidraget antagit, att de vid nämnda tidpunkt gällande grunder för anskaffning och underhåll av de värnpliktigas s. k. småpersedlar fortfarande skulle tillämpas.

I enlighet härmed har man hittills i allmänhet utgått från, att den värnpliktige själv ombesörjer sin utrustning med skodon; och enligt gällande författning äger han i så fall åtnjuta ersättning för skodonens slitning och underhåll (svensk författningssamling år 1907 n:r 105 § 4).

I skrivelse den 14 oktober 1912 har arméförvaltningen anmält, att i den mån de militära övningarna och särskilt marschövningarna ökats, har ett avsevärt antal värnpliktiga vid inställelsen till tjänstgöring själva påfordrat utrustning med av kronan tillhandahållna skodon, varjämte en del värnpliktiga, som medfört egna skodon och avsett att under tjänstgöringen begagna dessa, icke fått tillstånd härtill, enär skodonen vid besiktning befunnits vara dåliga eller av olämplig beskaffenhet, i följd varav även de kräft skodonsutrustning av kronan. Dessa omständigheter, som redan för arméns fredsstyrka betingade uppsättning av nödig skodonsutrustning, krävde sådan uppsättning än mera för ett krigsfall, då det i allmänna marknaden ännu icke funnes lämpliga marschskodon i tillräckligt antal att kunna tillgodose det uppkommande trängande behovet, samt erforderlig beredelse tid för behövlig anskaffning av sådan utrustning med all säkerhet komme att saknas.

Arméförvaltningens framställning.

Till fältdräkt borde arméns skodonsutrustning vara ensartad och för tjänst till fot bestå av kängskor av modifierad norrlandstyp med tillägg av ett par benläder för den, som vore beriden. Skodon till fältbruk måste tillverkas breda och höga i tån, lätt av- och påtagbara samt utan svårighet kunna anpassas för olika fötter, vilka fordringar fullständigast syntes tillgodoses genom kängskor av nyssnämnda typ försedda med klackar, breda, tjocka sulor samt lämplig snör- och spänninrättning. Stövlar lämpade sig under vissa omständigheter mindre väl för fältbruk, då de genom väta bleve svåra att på- och avtaga samt torkade långsamt, varjämte de ej heller med samma lätthet som kängskor läte sig utpassa eller medgäve tillökning av fötternas inre beklädnad med sockor eller ökat antal strumpor.

Det ordinarie anslaget för arméns munderingsutrustning vore avsett allenast för underhåll och ersättning av befintlig materiel samt lämnade för framtiden icke tillgång till någon nämnvärd nyuppsättning. För anskaffande av skodon åt de värnpliktiga måste därför Riksdagen bevilja medel. Dessa skodon skulle avses för fyllande av arméns krigsreserv och sålunda ej få därifrån uttagas utan mot insättande av andra likadana.

Huru önskvärt det än kunde vara, att komplettering av arméns skodonsutrustning verkställdes i största utsträckning, ville arméförvalt-

ningen för närvarande och med hänsyn till förefintliga andra stora anslagskrav inskränka sig till att för år 1914 ifrågasätta en anskaffning av allenast 28,000 par skodon av modifierad norrlandstyp för infanteriet, beräknade till ett pris av 17 kronor för paret eller inalles 476,000 kronor.

Departements-
chefen.

För de värnpliktigas marschduglighet är det uppenbarligen av den allra största betydelse, att de hava lämpliga skodon. Sådana måste därför av staten tillhandahållas redan för övningarna i fredstid; och så sker även, om än i mindre utsträckning. Då ett alltjämt växande antal värnpliktiga med begagnande av bestämmelserna i § 35 värnpliktslagen påfordrar, det kronan tillhandahåller lämpliga skodon, synes vara nödvändigt, att anordningar vidtagas för att kunna möta de ökade anspråken. Härtill kommer, att behovet av större mängder skodon i statens förråd oundgängligen måste, såsom arméförvaltningen franhållit, tillgodoses ur synpunkten av härens krigsberedskap.

Såsom jag i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet (fjärde huvudtiteln sid. 119) antytt, har också Kungl. Maj:t genom beslut den 28 november 1912 anbefallt arméförvaltningen att förskjuta högst 850,000 kronor för anskaffning snarast möjligt av ett avsevärt, i tjänliga storlekar fördelat antal kängskor av norrlandstyp, på lämpligt sätt modifierad, samt genom beslut den 31 december 1912 förordnat, att högst nämnda belopp skulle på rekvisition till arméförvaltningen utbetalas från de medel, som enligt stadgande i § 63 regeringsformen skola vara för oförutsedda händelser tillgängliga. Enligt en av arméförvaltningens intendentsdepartement den 4 januari 1913 ingiven tablå synas dock kostnaderna för den i beslutet den 28 november 1912 avsedda anskaffningen icke komma att uppgå till mera än omkring 621,000 kronor. En av arméförvaltningen till mig lämnad utredning giver vid handen, att dessa kostnader kunna täckas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Vad sålunda redan blivit åtgjort förringar dock icke behovet av den utav arméförvaltningen i skrivelsen den 14 oktober 1912 föreslagna anskaffningen av ytterligare 28,000 par skodon, vilka skulle även de utgöras av kängskor av modifierad norrlandstyp. Kostnaderna för denna anskaffning hava i nyss nämnda skrivelse beräknats till 476,000 kronor. Arméförvaltningen har emellertid på min begäran infordrat anbud å leverans innevarande år av ifrågavarande 28,000 par kängskor med skyldighet för respektive anbudsgivare att till den 1 april 1913 stå fast vid de avgivna anbuden; och enligt dessa anbud skulle ifrågava-

rande anskaffning med säkerhet komma att kräva allenast 322,000 kronor. Även härtill lämna fjärde huvudtitelns allmänna besparingar tillgång, vadan icke något särskilt anslag torde behöva för ändamålet äskas.

I den mån kronans förråd av skodon ökas, kräver uppenbarligen nödig hänsyn till förrådets omsättning, att de värnpliktiga icke med samma frihet som hittills få begagna egna skodon. Därigenom komma å andra sidan de belopp, som nu utgå till ersättning åt de värnpliktiga för slitning och vård av egna skodon, att minskas. Storleken av denna minskning torde emellertid icke för närvarande kunna fastställas.

I anslutning till vad jag sålunda anfört får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgiva,

att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar ett belopp av 621,000 kronor må tagas i anspråk till täckande av vad som enligt nådiga brev den 28 november och 31 december 1912 kommer att för anskaffning av skodon för armén användas av de medel, som enligt stadgandet i § 63 regeringsformen skola för oförutsedda händelser vara tillgängliga, samt

att därutöver 322,000 kronor må av samma besparingar tagas i anspråk för ytterligare anskaffning av skodon för armén.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till Riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Ivan Eckerström.